

Hồ Quý Ly (1336 - 1407)

Tác Giả: Saigon Echo sáu tám
Thứ Sáu, 20 Tháng 3 Năm 2009 01:09

Hồ Quý Ly (1336 - 1407)

Ông có hai người con gái cô dâu được vua Trần Minh Tông lấy làm cung phi và được trở thành mẹ nhà vua Trần, do đó ông sớm được đưa vào triều đình.

Ban đầu, vua Trần Dụ Tông cho ông làm Trùm ngục các Chi hầu (1371), được vua Trần Nghệ Tông đưa lên làm Khu mật đầu sứ, là người con gái là công chúa Huy Ninh.

Ông là người có nhuệ khí chính trị, kinh tế, văn hóa.

Làm việc trong hoàn cảnh nhà Trần đã suy yếu các đời, đất nước nghiêng ngả, nhân dân cực khổ, ông không chịu nổi. Ông được cử giữ chức cao nhất trong triều. Năm 1395 Tháng 10 hoàng đế Trần Nghệ Tông chết, ông được cử làm Phó chính Thái sư, được Trung tuyên Võ quốc Đới võng, nắm quyền hành trong nước.

Năm 1400, ông truất ngôi vua Trần, lập nên nhà Hồ, chọn chức nhậm mấy quan lại.

Chưa được một năm, Hồ Quý Ly theo cách nhà Trần, nhường ngôi cho con là Hồ Hán Thương, làm Thái Thượng Hoàng.

Hồ Quý Ly là vua Việt Nam đầu tiên quy định dùng chữ Nôm để chọn hàng ngũ văn hóa dân tộc, cho dịch các kinh, thư, thi. Chính ông đã biên tập thiên "vô dật" để dạy cho con cái nhà quan và soạn ra 14 thiên Minh đạo dâng lên Trần Nghệ Tông khi triều c.

Vào mùa xuân hè, ông thiết lập sự "Quần t" (nhất ty y tế ngày nay). Các loại, ông được lập một kho lúa gọi là "Thượng bình", lấy tiền công mua lúa trữ vào, phòng ngừa năm mất mùa đem bán rẻ cho dân chúng.

Ông thi hành chính sách phân phối ruộng đất, quy định trong ruộng cho trâu dê và v&ng và ruộng công chúa, còn không ruộng nào được phép có quá 10 mẫu ruộng. Số ruộng thừa phân phối cho Nhà nước. Ông còn hạn chế số nô t& trong các nhà quý tộc, các gia đình phải tùy theo thói quen mà nuôi nô t& nhiều hay ít, không được quá số quy định.

Hồ Quý Ly cũng là người đề x&ng việc phát hành tiền giấy đầu tiên ở Việt Nam.

Trước sự l&le xâm lược của nhà Minh, Hồ Quý Ly tích cực chấn chỉnh quân đội, xây thành, đóng thuyền chiến, v.v...

Nhìn chung, những cách của Hồ Quý Ly là tích cực, và mong muốn xây dựng một nước Việt Nam cường thịnh, tuy nhiên việc đề nghị của ông cũng rất đáng trân trọng song những cách của ông chưa mang lại những kết quả đáng kể.

Trước Hồ thành lập chế độ m&y năm thì quân Minh tràn sang xâm lược. Hồ Quý Ly tổ chức cuộc kháng chiến, song "quân nhà Hồ trăm vạn nhưng không một lòng", Hồ Quý Ly không thể thực hiện cách đưa vào thành quách, cho nên sau 6 tháng kháng chiến, ông và con cháu bỏ gi&c Minh bỏ trốn về Trung Quốc.

Tuy thất bại, nhưng ông là người có tinh thần dũng cảm cao. Đáp lại người Trung Quốc hỏi về phong hóa nước Nam, ông trả lời hào hùng nên một bài thơ:

"Độc vị An Nam s&
An Nam phong tục thu&n
Y quan Đ&ng chế đ&
L&nh&c Hán quân th&n
Ng&c&ng khai tâm t&u
Kim đao chiến c& lân
Niên niên nh& tam nguy&t
Đào lý nh&t ban xuân"

T m d ch:

"An Nam mu n h i rō
Xin đáp: phong t c thu n
L nh c nghiêm nh Hán
Y quan ch ng kém Đ ng
Dao vàng cá nh v y
Bình ng c r u ng h ng
M i đ mùa xuân t i
M n dào n ch t v n".

Khi còn n m chính quy n, ông c ng quy t đ cao công tác giám sát, ch ng thói xu th i không dám can gián cái sai c a nhà vua khi n qu c pháp b xem th ng. Vì i quan Ng s Trung đô úy Đ T Tr ng là ng i có trách nhi m, ông g i i trách c trong m t bài th :

"Ô đài c u h , c m vô thanh
Đ n s tr u đình phong h n khinh
Tá v n T Tr ng nhu Trung úy
Th sinh hà s ph bình sinh"

T m d ch:

"Đài giám t lâu t ng ng thnh
Tr u đình đ phép b coi khinh
T Tr ng, Trung úy sao m m y u?
K sĩ không nên b chí mình!"

Vì i nhà vua b t tài vô đ ng, ông c ng quy t ph b . K giáo đ u theo chính th ng thì cho r ng th là thoán ngh ch, nh ng nhà s h c công minh thì không th không th a nh n đó là vi c c n làm, n u đ ng trên l p tr ng vì quy n i đ t n c, ch không vì quy n i c a m t cá nhân, m t dòng h . Đ i v i nhà vua b t tài mà tham quy n c v , ông có bài th Ký Nguyên quân (g i Nguyên quân) vi t nh sau:

Hồ Quý Ly (1336 - 1407)

Tác Giả: Saigon Echo s&#u t&#m
Thứ Sáu, 20 Tháng 3 Năm 2009 01:09

"T<#i>n h<#u> dung <#a> quân
Hôn Đ<#c> c<#p> Linh Đ<#c>
Hà b<#t> t<#o> an bài
Đ<#s> lao nhân l<#c>"

D<#ch> là:

"Cũng m<#t> du<#c> vua hèn
Hôn Đ<#c> và Linh Đ<#c>
Sao ch<#ng> s<#m> l<#u> đi?
Ch<#đ> ng<#i> nh<#c> s<#c>".
(B<#n> d<#ch> c<#a> Tu<#n> Nghi)